

HELA
SVERIGE.

*Hela Sverige
ska leva!*

NATURRESURSER I HELA LANDET.

BALANSRAPPORT #6 2020

Balansrapporterna är en serie kortrapporter som ges ut av Hela Sverige. Rapporternas syfte är att undersöka balansen i resursfördelning mellan land och stad. I den här rapporten undersöker vi näringarna vattenkraft, vindkraft, gruvnäring och skogsnäring, vilka värden som skapas och hur de beskattas.

HELA SVERIGE SKA LEVA.

Uppdaterad 2021-01-06

NATURRESURSER I SVERIGE.

En ständigt pågående diskussion är frågan om naturresurser. Vad de genererar, vad utvinningen av naturresurser egentligen ger tillbaka till de områden som berörs och om det finns andra sätt att se på fördelningen av vinsterna än de som tillämpas i Sverige? I den här rapporten undersöker vi de fyra naturresursbaserade näringarna vattenkraft, vindkraft, gruvnäring och skogsnäring - vilka värden som skapas och hur de beskattas. Rapporten visar också var resurserna skapas och var man beslutar om dem.

På senare år har omställningen till ett fossilfritt samhälle inneburit något av en renässans för naturresurserna. Vindkraften byggs ut i snabb takt, främst i glest befolkade delar av landet. Intresset för att använda skogsråvara till nya ändamål, som exempelvis fordonsbränsle, har ökat. De batterifabriker som behövs för att tillgodose den växande efterfrågan på elfordon kräver stora mängder av en rad olika metaller.

Detta borde tala för en blomstrande utveckling för de stora delar av landet där naturresurserna finns. Men så ser det inte ut. En minskande befolkning och ekonomiskt hårt trängda kommuner är den typiska bilden av de kommuner som domineras av råvaruutvinning. Återbäringen från naturresurserna är mycket liten.

På 1920-talet infördes den så kallade garantiskatten. Det var en slags fastighetsskatt som togs ut med en viss procentsats på olika byggnader. Denna skatt säkrade en stabil inkomst för många kommuner. För de

kommuner där det fanns stora vattenkraftanläggningar blev intäkterna rejäla. På 1940-talet svarade intäkterna från vattenkraften till exempel för 30 procent av skatteintäkterna i Ragunda socken. I Jämtland stod åtta stora vattenkraftverk för 30 procent av intäkterna från fastighetsskatten 1944. År 1955 slopades systemet med garantiskatt, men fram till slutet av 1980-talet fanns en form av kommunal fastighetsskatt kvar. Idag får svenska kommuner enbart skatteintäkter från invånarnas inkomster – oavsett storlek på befolkningen och lönerna.

Vi kan med denna rapport konstatera att beskattning av naturresurser och återförande av värden till lokalsamhället ser väldigt olika ut i olika länder. När processer har automatiserats och effektiviserats har arbetstillfällena försvunnit från de bygder som naturresurserna utvinns från. Besluten över dessa sker på orter långt ifrån där naturresurserna finns, samtidigt som det utvinns mer naturresurser än någonsin i Sverige.

DEFINITIONER

- » **BNP** = Bruttonationalprodukt, det samlade värdet av alla varor och tjänster som produceras inom en nation under ett år.
- » **BRP** = Brutto regionalprodukt, det samlade värdet av alla varor och tjänster som produceras inom en region under ett år.
- » **Gruvnäring** = Utvinning av metaller och malm.
- » **Skogsnäring** = En av Sveriges basindustrier som står för skogsprodukter som pappersmassa, papper och sågade trävaror.
- » **Elproduktion** = Den totala elproduktionen i Sverige 2019 uppgick till 164 TWh. Vattenkraften stod för 65 TWh, vindkraften för 19,9 TWh och kärnkraften 64,3TWh. (SCB).
- » **TWh** = Beteckning för Terawattimme, tusen miljarder, eller biljon, (10¹²) wattimmar.
- » **Mkr** = Miljoner kronor.
- » **SCB** = Statistiska centralbyrån.
- » **SGU** = Statens geologiska undersökningar.

ÖKAT UTTAG AV NATURRESURSER.

Det är lätt att underskatta hur mycket uttaget av naturresurser har ökat sedan industrialiseringen tog fart på allvar. Skogen har avverkats i stor skala i mer än ett århundrade. Vattenkraftsutbyggnaden stannade av för ganska många årtionden sedan. Antalet gruvor har minskat kraftigt sedan mitten av förra århundradet.

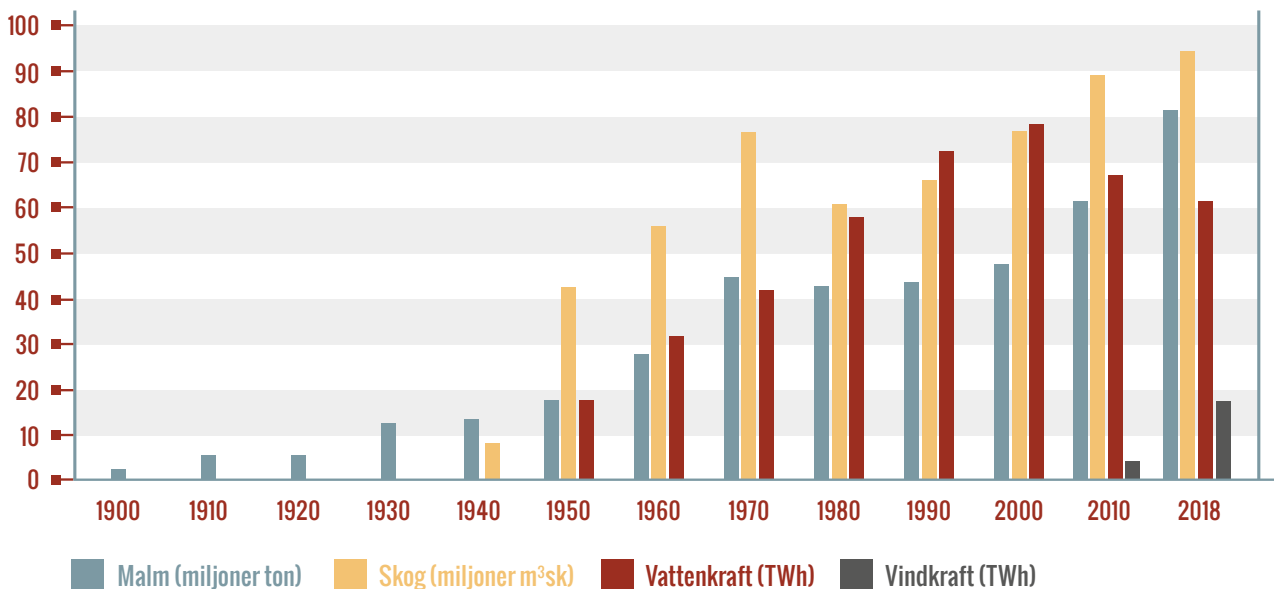
Men i själva verket har det skett väldiga ökning av naturresursuttagen. I början av förra århundradet bröts det några få miljoner ton malm vid landets gruvor. Sedan skedde en snabb ökning fram till 1970-talet för att sedan plana ut i några årtionden. Men under 2000-talet har det på nytt skett en snabb ökning¹. Den mineralstrategi som den dåvarande regeringen antog tar sikte på att antalet gruvor ska öka från omkring 15 till 50 år 2030.

När det gäller avverknings i de svenska skogarna finns det bara statistik sedan mitten av förra århundradet. På samma sätt som för gruvorna och energiproduktionen

sker det en ökning under en period efter andra världskriget. Under 1980-talet sker det en minskning men från 1990-talet och framåt har uttaget av råvara från skogarna på nytt ökat kraftigt².

Under efterkrigstiden fram till 1980-talet byggs vattenkraften ut i ett rasande tempo. Ökningen avstannar sedan en stark miljöopinion gjort att utbyggnaden av de kvarvarande outbyggda älvarna hejdats. Men under det senaste årtiondet har istället vindkraftsutbyggnaden tagit fart. Den sker främst på landsbygden och under senare år särskilt i norra Sverige.

Ökat uttag av naturresurser.

Källor: SCB, Energimyndigheten, "...igenom gode Ordningar och flitigt upseende...Bergsstaten 375 år" och Bergverksstatistik 2018, Skogsstyrelsens statistikdatabas.

¹ "Bergverksstatistik 2018", Sveriges geologiska undersökning och "...igenom gode Ordningar och flitigt upseende...Bergsstaten 375 år", Jan-Olof Hedström, 2012.

² Skogsstyrelsens statistikdatabas.

207 MILJARDER FRÅN NATURRESURSER.

Genom skogsbruk, gruvor och energiproduktion skapas stora värden. Det direkta bidraget till den svenska ekonomin (BNP) är 207 miljarder, motsvarande ungefär en tredjedel av hela tillverkningsindustrin.

En av världens största exportörer.

Sverige är en av världens största exportörer av skogsprodukter, exempelvis det tredje största exportlandet för sågade trävaror³. Sverige står för 91 % av all järnmalm som produceras inom EU. Tillsammans med stålindustrin står gruv- och mineralnäringen för 10 % av den svenska bruttoexporten⁴.

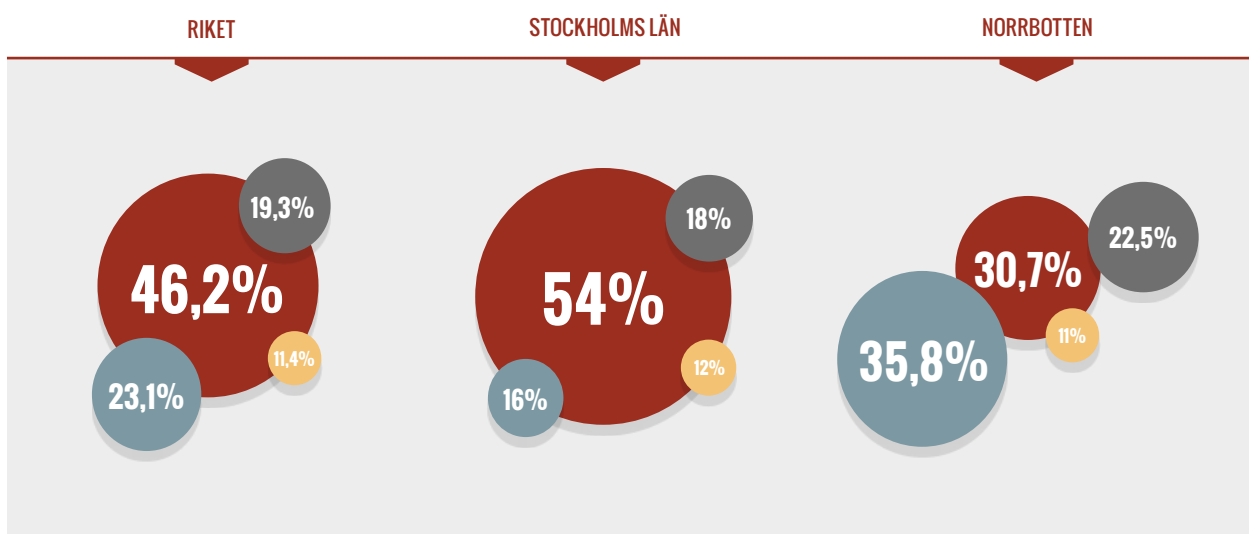

Stor del av bruttoregionalprodukten.

Merparten av dessa branscher finns långt från de stora städerna. Där de finns utgör de en betydande del av regionens produktion. Som en jämförelse står varuproduktionen för 35,8 % av bruttoregionalprodukten

(BRP) i Norrbottens län medan varuproduktionen bara står för 16 % av BRP i Stockholms län - där istället tjänsteproduktionen står för merparten av värdeskapandet.

BRP per branschgrupp och län 2017.

■ Varuproducenter ■ Tjänsteproducenter ■ Offentlig förvaltning ■ Ej branschfördelat

³ <https://www.skogsindustrierna.se/om-skogsindustrin/branschstatistik/skogsindustrin-i-varlden/>

⁴ <https://www.svemim.se/svensk-gruvnaring/fakta-om-svensk-gruvnaring/>

VARIFRÅN TAS NATURRESURSERNA?

Kartan visar de tre främsta geografiska områden som respektive naturresurs - vattenkraft, vindkraft, skog och mineraler - tas ifrån. Vindkraftverkens placeringar är relativt väl fördelade över landet, med viss tyngdpunkt på södra Sverige. Men de största vindkraftsparkerna återfinns i norr.

De tre län som har störst elproduktion från vindkraft är Västra Götaland, Västernorrland och Norrbotten tätt följt av Västerbotten⁵.

De större vattenkraftverken återfinns främst i Norrlands inland. Älvorna som bidrar mest till Sveriges elproduktion är Lule älv, Indalsälven och Ume älv tätt följt av Ångermanälven⁶.

Sveriges största gruvor är koncentrerade till Norrbotten, Skelleftefältet och Bergslagen⁷.

Störst volym skog avverkas dock i Götaland, på grund av att den årliga tillväxten (boniteten) är högre där än i norr⁸.

Gruvning

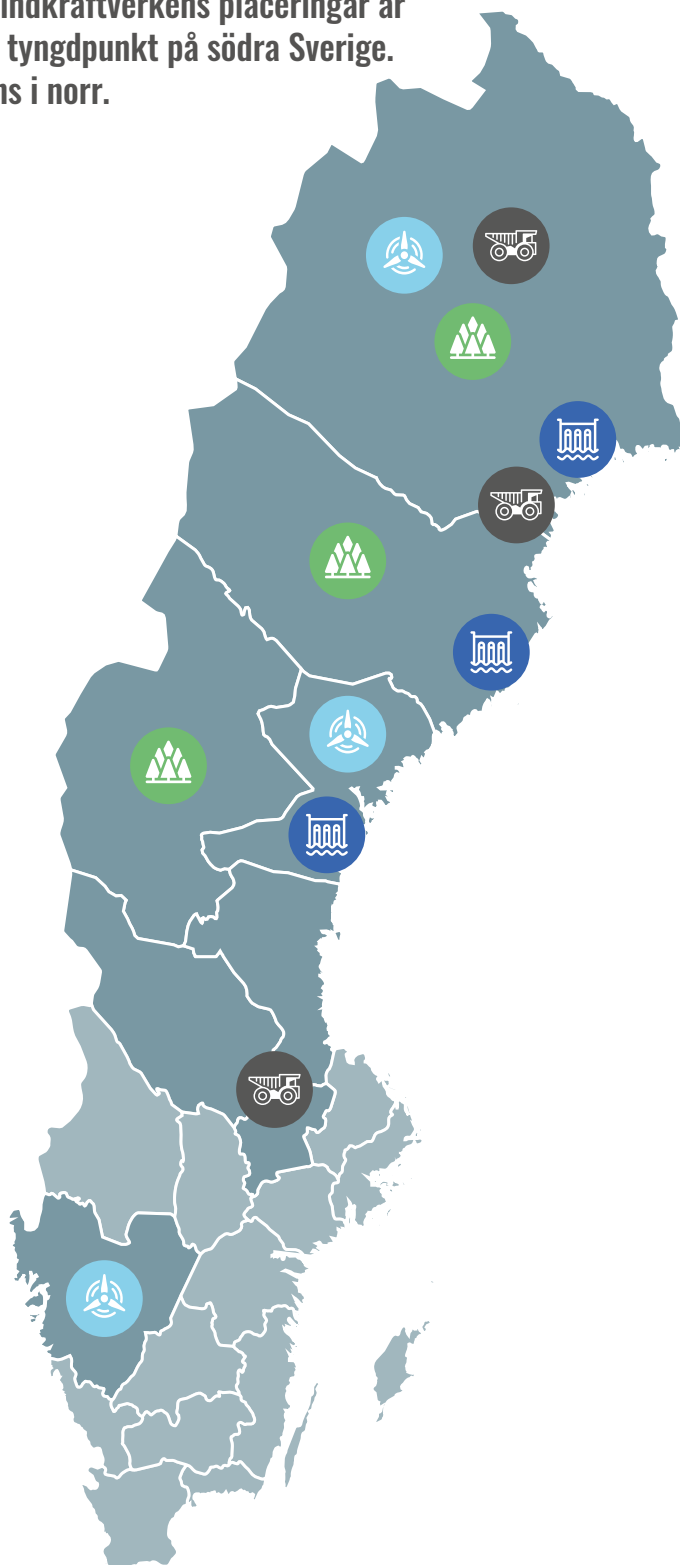
Skogsning

Vindkraft

Vattenkraft

⁵ Energimyndigheten.se "Antal verk, installerad effekt och vindkraftproduktion per län, 2003-", år 2019.

⁶ Energiforetagen.se "Energiåret 2018, elproduktion, tabeller".

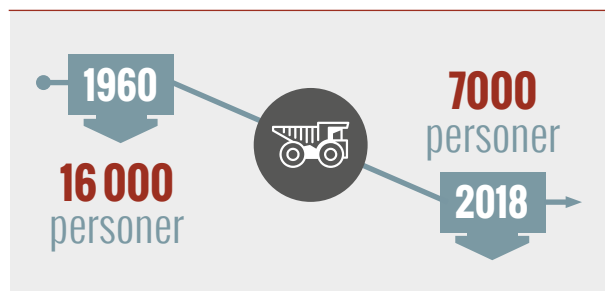
⁷ Sveriges Geologiska undersökningar, "Bergverksstatistik 2018", s. 27.

⁸ Skogsstyrelsens statistikdatabas, "Avverkad volym (milj. m³sek) på alla ägoslag efter landsdel och trädslag".

FÄRRE JOBB LOKALT.

Det finns en hel del forskning⁹ som visar att en stor del av de nya jobben skapas på de platser där stora företag har sina huvudkontor. Det är kring huvudkontor som olika slags konsulttjänster, finansiell verksamhet och servicenäringar som exempelvis restauranger växer fram.

Sysselsatta inom gruvnäringen.

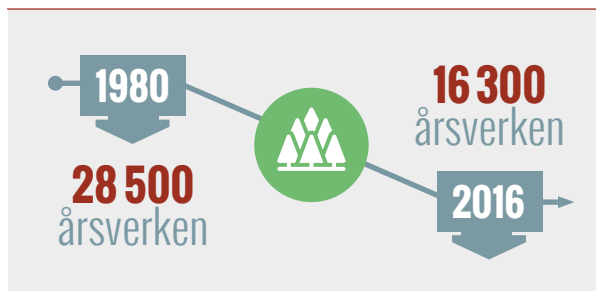

Det fanns en tid när utvinningen av naturresurser sysselsatte många människor på landsbygden, inte minst i norra Sverige. Att tunga och farliga jobb försvunnit är naturligtvis ett framsteg. Men samtidigt har branschernas betydelse som källa till arbete, inkomster och kommunala skatteintäkter minskat i stora delar av landet.

Antalet arbetstillfällen inom skogsbruket har minskat kraftigt under en längre tid. Enligt Skogsstyrelsens statistik har antalet årsverken som arbetas inom skogsbruket nästan halverats mellan 1980 och 2010¹⁰. Tidigare bodde en stor majoritet av alla skogsägare i nära anslutning till sin skog. Under de senaste årtionena har det skett en förskjutning så att omkring en tredjedel av skogsfastigheterna helt eller delvis ägs av personer som är bosatta på annan ort, vilket gör att intäkterna från skogen beskattas i en annan kommun än den där skogen står¹¹.

Samtidigt har skogsindustrin koncentrerats till färre och större enheter. 1960 fanns det 127 massafabriker och 76 pappersbruk i Sverige. Idag finns det totalt 55 papper- och massabruk kvar i landet.

Sysselsatta inom skogsbruket.

När vindkraften började byggas ut för drygt tio år sedan räknade branschen med att detta skulle skapa många jobb i glesbygd. Men även här har det skett en snabb minskning av arbetskraftsbehoven för att sköta driften av vindkraftverk. Vid moderna vindkraftparker går det ungefär en årsarbetare på fem vindkraftverk. Under byggfasen krävs det mycket personal och det handlar om mycket stora belopp som investeras. En stor del av arbetskraften är specialiserad personal som inte hämtas från närområdet.

Vattenkraftsföretagen vill av konkurrensskäl inte lämna ut uppgifter på hur många som jobbar med drift och underhåll av kraftverken. Men det råder ingen tvekan om att verksamheten har rationaliserats kraftigt. De flesta vattenkraftverk går att styra på distans från ett begränsat antal driftcentraler.

2018 jobbade det 7000 personer i de svenska gruvorna. Det har skett en ökning med några tusen personer sedan början av 00-talet. Men över längre tid har arbetskraftsbehoven minskat kraftigt, samtidigt som produktionen ökat kraftigt. 1960 sysselsatte gruvorna 16 000 personer¹².

⁹ Den som vill fördjupa sig i detta ämne kan t ex läsa Saskia Sassens "Cities in a world economy" eller David Harveys "Den globala kapitalismens gåta: På väg mot en teori om ojämn ekonomisk utveckling".

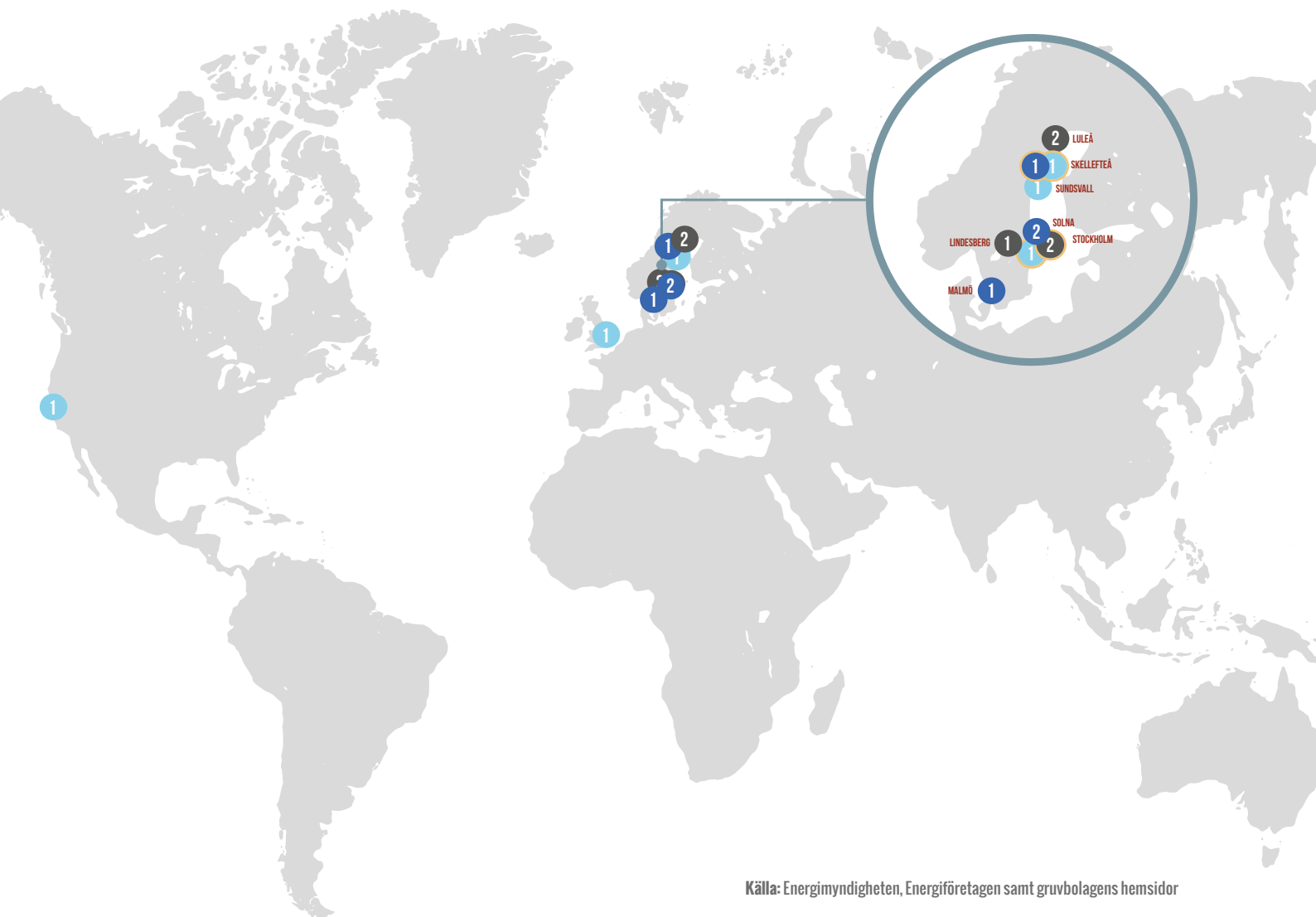
¹⁰ Skogsstyrelsens statistikdatabas. Statistiken omfattar både anställda, entreprenörer och personer som jobbar i den egna skogen.

¹¹ Inkomster från skogen beskattas som Annan inkomst av den kommun där skogsägaren är skriven.

¹² "Bergverksstatistik 2018", SGU.

VAR BESTÄMMER MAN OM NATURRESURSERNA?

Kartan visar huvudkontoren för de fem företagen med störst produktion inom gruvnäring, vattenkraft, och vindkraft.

Källa: Energimyndigheten, Energiföretagen samt gruvbolagens hemsidor

Idag ligger många av av huvudkontoren för företagen inom råvarubranscherna i Stockholm eller i storstäder i andra länder. En tidigare kartläggning visade att det bara är 6 av 50 företag, av medlemmarna i gruvbranschens organisation Svemin, som har sina huvudkontor i de delar av landet där det finns gruvverksamhet. 10 finns i Stockholm och 17 är utlandsägda¹³. När det gäller vindkraftsutbyggnaden är Jämtkraft och Skellefteå kraft de två exemplen på större ägare med

förankring i regionerna. Fem av de sju största företagen inom pappers- och massaindustrin har sitt huvudkontor i Stockholm eller utlandet. Undantagen är SCA (Sundsvall) och Södra Cell (Växjö).

Den bransch som bryter mönstret är sågverken. Här är två av företagen på tio i topp listan i storstäder. I övrigt hittar man huvudkontor på platser som Iggesund, Alvesta och Mörlunda.

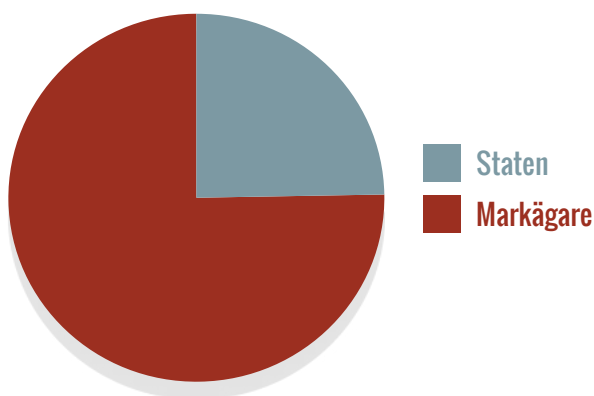
¹³ "Norrlandsparadoxen", sidan 165-168.

LITE OCH INGET TILLBAKA.

I dagsläget kan kommuner som är rika på naturresurser i princip enbart få återbäring via skatten som betalas av och för arbetstagare som arbetar inom areella näringar/gruv- eller energiindustrin och är folkbokförda i den kommun där naturresurserna finns.

Om vi jämför med Norge så har kommunerna flera skattekällor. Förutom inkomstskatt så får norska kommuner även ta del av förmögenhetsskatten, företagsskatten

(intäktskatt inklusive skatt på kraftverk), egendoms- skatt samt andra mindre skatter och avgifter (se även sida 11).

Återbäring/skatteintäkt från gruvnäring:

MARKÄGAREN: 0,15 % av produktionsvärdet. **STATEN:** 0,05 % av produktionsvärdet, ca 3, 4 miljoner år 2018. **Källa:** SGU.

GRUVOR.

– Vad får stat/markägare av 13,6 mkr

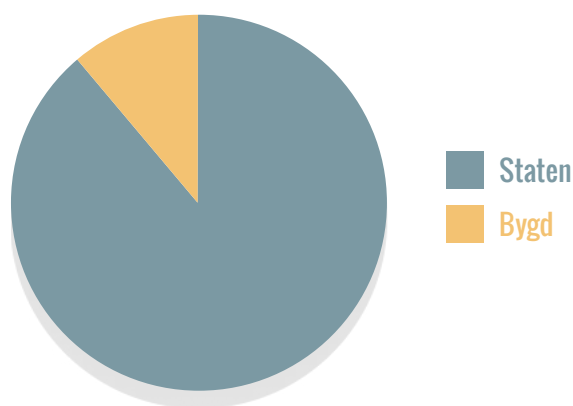
Gruvföretag är skyldiga att betala en mineralersättning på totalt 0,2 procent av produktionsvärdet. 0,15 procent går till de berörda markägarna. 0,05 procent (en tvåtusendel) går till staten. 2018 betalade gruvbolagen totalt in 3,4 miljoner¹⁴ kronor till staten. De två största gruvbolagen i Sverige, Boliden och LKAB, redovisade 2018 en vinst på över 15 miljarder kronor.

VATTENKRAFT.

– Vem får vad stat/bygdemedel av 125 mkr

När det gäller vattenkraft finns de så kallade bygdeavgiftsmedlen. Det är en slags ersättning för det intrång och påverkan på naturen som bygget av storskalig vattenkraft innebär. De totala summorna är relativt begränsade.

Enligt föreningen Sveriges vattenkraftskommuner handlar det om totalt 120 till 130 miljoner kronor årligen. De energibolag som äger vattenkraftverk betalar en statlig fastighetsskatt som från och med 2020 är 0,5 procent¹⁵. Skatten för vattenkraftanläggningar bör inbringa cirka en miljard kronor årligen till statskassan.

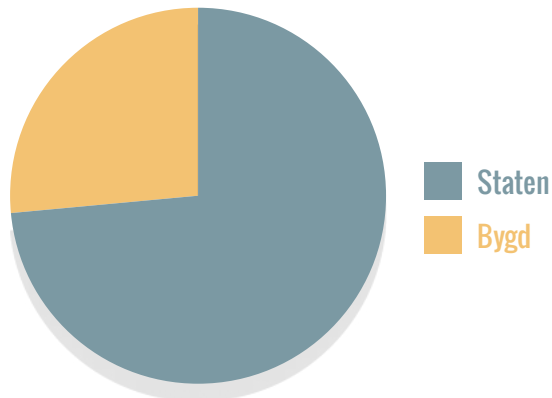
Årlig återbäring/skatteintäkt från vattenkraft:

BERÖRDA REGIONER: totalt ca 125 miljoner kronor. **STATEN:** Ca 1 000 miljoner kronor. **Källa:** Skatteverkets presstjänst.

¹⁴ Bergverksstatistiken 2018, SGU

¹⁵ Enligt uppgift från Skatteverkets presstjänst

LITE OCH INGET TILLBAKA.

Återbäring/skatteintäkt från vindkraft:

BERÖRD BYGD/KOMMUN: frivillig ersättning (rekommendation 0,5 % av bruttointäkt) 3569 vindkraftverk i Sverige 2018 gånger ca 10 000 kr per verk = 35 690 000. **STATEN:** ca 100 miljoner (år 2017, motsvarar 0,2 eller 0,5 %). **Källa:** Energimyndigheten, Skatteverkets presstjänst samt egen uträkning.

VINDKRAFT.

– Vem får vad av stat/bygd av 136 mkr

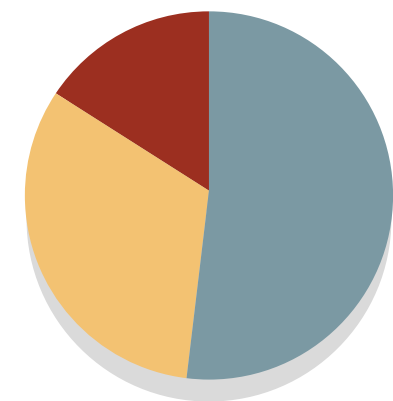
Det finns inga lagar som ger bolagen skyldighet att betala ersättning till de områden som påverkas av utbyggnaden. I regel väljer bolagen att betala ut en bygdepeng. Den brukar uppgå till omkring 10 000 kronor per vindkraftverk och år. I realiteten är det upp till varje bygd att förhandla med bolagen, med resultatet att ersättningen blir varierande.

De energibolag som äger vindkraftparker betalar en statlig fastighetsskatt. Från och med 2020 är den 0,2 eller 0,5 procent där den högre skattesatsen berör större vindkraftsbolag. Skatteintäkten från vindkraftverk var knappt 100 miljoner 2017¹⁶, men kommer att öka i takt med den fortsatta utbyggnaden och på grund av en justering av skattereglerna.

ANDEL SKOGSÄGARE SOM SKATTAR LOKALT.

– I samma eller annan kommun än där skogen finns

När det gäller skogsbruket finns inget system som säkrar att vinster stannar i de områden där verksamheten bedrivs. Skogsägaren betalar inkomstskatt i den kommun där personen är skriven, oavsett vilken kommun som skogsfastigheten ligger i. En betydande del av statliga skogsbolaget Sveaskogs vinst går till statskassan. Under de senaste fem åren handlar det om knappt en miljard årligen i genomsnitt¹⁷. Enligt Skogsstyrelsens statistisk från 2017 ägdes 48 % av den produktiva skogsmarken av enskilda ägare (i motsats till bolag, staten, osv). Skogsfastigheterna som ägdes av fysiska personer var 67 % av fastighetsägarna skrivna i samma kommun som skogsfastigheten år 2017¹⁸.

Källa: Skogsstyrelsen

¹⁶ Enligt uppgift från Skatteverkets presstjänst.

¹⁷ Sveaskogs hemsida, "Finansiella fakta i korthet".

¹⁸ "Strukturstatistik, Rapport 2018/12, Statistik om skogsägande 2017." Skogsstyrelsen.

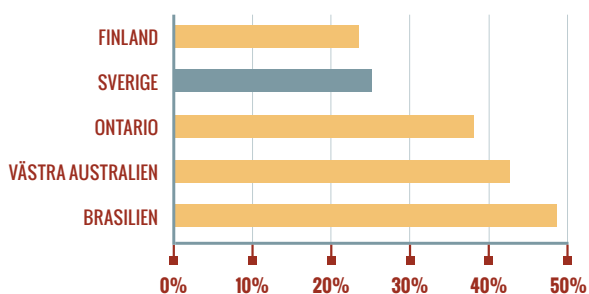
SVERIGE ETT SKATTEPARADIS.

Gruvning – jämförelse med Kanada, Ryssland och Brasilien.

Den svenska gruvbranschen är lågt beskattad i internationell jämförelse. En studie som myndigheten Tillväxtanalys gjorde för några år sedan visade att beskattningen av gruvföretag var lägst i Sverige och Finland, bland de sju gruvregioner i världen som jämfördes i studien¹⁹.

I Finland förs det en politisk diskussion om att införa en särskild gruvskatt. Enligt en enkät från finska public servicebolaget YLE så finns det en klar majoritet för införande av en sådan skatt²⁰.

Effektiv skattenivå gruvföretag.

Källa: Tillväxtanalys

I det stora gruvlandet Kanada finns en regional beskattning av gruvbolagen. Under perioden 2002 till 2010 gick mellan 39 och 60 procent av den skatt gruvbolagen betalar till provinserna. Om den svenska mineralskatten om 0,2 procent höjs till 5 procent innebär det att den effektiva skattesatsen i Sverige skulle bli på en liknande nivå som i provinsen Ontario, Kanada²¹. Brasilien är en annan betydelsefull gruvnation. Här är skattesatsen för gruvbolag omkring 20 procentenheter högre än i Sverige²².

I Ryssland går 60 procent av den beskattning som tas ut från gruvbolagen till den regionala nivån. När det gäller beskattningen av diamantfyndigheter går hela skatten till de berörda regionerna (republiken Sakha och Arkangelskregionen)²³. Revisionsfirman PWC konstaterar i en rapport att de flesta länder med gruvverksamhet tar ut någon form av royalti, det vill säga en ersättning för rättigheten att utvinna naturresursen, av gruvbolagen²⁴.

Om alla svenska gruvkoncessioner skulle omfattas av en höjd mineralskatt på 5% och samtidigt ha en oförändrad produktion så skulle skatteintäkten öka från 2 miljoner till 1 500 miljoner, enligt Tillväxtanalys. Med 50 % återbäring skulle alltså ca 750 miljoner årligen gå tillbaka till de svenska gruvregionerna.

Vindkraft – jämförelse med Danmark och Finland.

IDanmark finns flera former av lokal ersättning vid bygget av vindkraftparker och större solcellsanläggningar²⁵:

- » **Köberetsordningen innebär** att lokalbefolkningen har rätt att köpa minst 20 procent av nya anläggningar till självkostnadspris.
- » **Vaereditapsordningen syftar** till att kompensera för värdeförluster på fastigheter i närheten av vindkraftparker och solcellsanläggningar.
- » **Garantifonden ger möjlighet** för lokala vindkraftsatsningar att söka lånegaranti på upp till 500 000 danska kronor till förundersökningar vid nya projekt.
- » **Fram till 2018 fanns också en** Grøn ordning som gjorde det möjligt för kommuner där det byggs vindkraftparker att söka pengar för gröna projekt.

I Finland betalar vindkraftägarna en kommunal fastighetsskatt. För ett vindkraftverk i en vindkraftpark är skatten ungefär 400 000 € under verkets livslängd (20 år). Det innebär att kommunens årliga intäkt är drygt 200 000 kronor per verk. Utöver detta har bolagen gjort olika slags överenskommelser om att förbättra vägar, bygga lekplatser eller anlägga vandringsleder. Det förekommer också att en bygdepeng betalas ut som boende i närområdet kan använda fritt²⁶.

VATTENKRAFTSKOMMUNER I NORGE FÅR MILJONER I ÅTERBÄRING.

Vattenkraft – jämförelse med Norge.

När det gäller vattenkraften är skillnaderna stora mellan Sverige och grannlandet Norge. I Norge gör en kombination av olika system att vattenkraften ger stora intäkter till de berörda kommunerna²⁷:

- » **En naturresursskatt** går till kommunerna. En mindre del går till fylkeskommunerna. Fylkeskommun motsvarar de svenska regionerna.
- » **Egendomsskatten** går till kommunerna.
- » **Kraftbolagen** betalar en koncessionsavgift.
- » **Vattenkraftskommunerna** har rätt att köpa upp till tio procent av kraftverkens produktion till självkostnadspris.

Om den norska modellen skulle överföras till Sverige hade kommuner i Mellannorrland fått 900 miljoner kronor i ökade intäkter. Ragunda skulle få en årlig intäkt på 193 miljoner kronor²⁸.

Så mycket skulle din kommun få i återbäring från vattenkraften per år om den låg i Norge.

JÄMTLANDS LÄN

Berg	29 239 000 kr	Ragunda	193 474 000 kr
Bräcke	61 000 kr	Strömsund	69 929 000 kr
Härjedalen	76 888 000 kr	Åre	42 505 000 kr
Krokom	55 825 000 kr	Östersund	2 670 000 kr

VÄSTERBOTTEN

Lycksele	54 209 000 kr	Storuman	80 782 000 kr
Malå	24 433 000 kr	Umeå	103 404 000 kr
Nordmaling	780 000 kr	Vilhelmina	30 156 000 kr
Norsjö	25 722 000 kr	Vindeln	21 985 000 kr
Robertsfors	1 082 000 kr	Vännäs	48 570 000 kr
Skellefteå	68 992 000 kr	Åsele	15 847 000 kr

VÄSTERNORRLAND

Kramfors	0 kr	Timrå	31 737 000 kr
Härnösand	0 kr	Ånge	55 142 000 kr
Sollefteå	283 766 000 kr	Örnsköldsvik	18 896 000 kr
Sundsvall	37 526 000 kr		

NORRBOTTEN

Arjeplog	12 230 000 kr	Jokkmokk	312 771 000 kr
Arvidsjaur	25 284 000 kr	Piteå	10 845 000 kr
Boden	59 790 000 kr	Övertorneå	39 000 kr
Gällivare	45 723 000 kr		

Källa: SVTs Mittnytt <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/har-ar-hela-listan-pa-norrlandskommunerna>

¹⁹ "Sverige ett attraktivt gruvland i världen?", sidan 25, Tillväxtanalys, Rapport 2016:6.

²⁰ "Nästan alla partier stöder en gruvskatt – gruvbolagen ska betala mer för finska mineraler, tycker politikerna", Svenska YLE, 10.1.2019.

²¹ "Sverige - ett attraktivt gruvland i världen?", Tillväxtanalys, Rapport 2016:6 https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.7d4ccf4a1557d51bc7bb94cd/1467793850489/rapport_2016_06_Sverige-ett%20attraktivt%20gruvland%20i%20v%C3%A4rlden.pdf

²² "Sverige - ett attraktivt gruvland i världen?", Tillväxtanalys, Rapport 2016:6

²³ "The Will to Drill – Mining in Arctic Communities", sidan 44, Brigit Dale, Ingrid Bay-Larsen, Berit Skorstad, 2018

²⁴ "Corporate income taxes, mining royalties and other mining taxes A summary of rates and rules in selected countries", PWC, juni 2012.

²⁵ Uppgifterna är hämtade från Energistyrelsens (den danska energimyndighetens) hemsida. Informationen finns under rubriken

"Fremme af utbygning med vindmøller". <https://ens.dk/ansvarsomraader/stoette-til-vedvarende-energi/fremme-af-udbygning-med-vindmoeller>

²⁶ Uppgifter från Anna Tiihonen, Finnish Wind Power Association

²⁷ "Återföring till bygden av naturresursers värden", Hans Månsson.

²⁸ SVTs Mittnytt <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/jamtland/har-ar-hela-listan-pa-norrlandskommunerna>

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

HELA SVERIGE SKA LEVA

010-489 13 50

www.helasverige.se

FÖLJ OSS

